آینه

چه کسی مقصر این وضعیت است؟

● **رضا خسروی:** ...انتقادها و اعتراض نمایندگان مجلس گاه بسیار تند می‌شود و حتی با ادبیاتی غیرمتعارف بیان می‌شود. اما سؤال این است که آیا در وضعیت کنونی فقط دولت مقصر است و سایر نهادها ازجمله مجلس در این وضعیت بی‌تقصیر هستند؟ به نظر می‌رسد وقتی وضعیت اقتصادی کشور به طور سیستماتیک گسترده و جدی دچار ایراد است. نمی‌توان گفت که قوانین و مقررات مصوب مجلس مشکلی ندارند و هر اشکالی هست در اجراست. بحران ارزی اخیر نیز از این قاعده مستثنا نیست. نمایندگان مجلس گویا فراموش کرده‌اند که همین چند ماه پیش قانونی را مصوب کرده‌اند که در آن قید شده محدودیت واردات با روش‌های غیرتعرفه‌ای فقط به استناد ممنوعیت‌های شرعی و ضوابط فنی (استاندارد) مجاز است. (ماده ۲۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های دائم توسعه). اینک می‌پرسند چرا قهوه‌ساز و بخارشوی وارد شده است. باید از آنان پرسید واردات قهوه‌ساز و بخارشوی، آیا خلاف شرع است یا خلاف استاندارد؟ امروز اگر دولت واردات کالایی را ممنوع کند، برخلاف قانون مصوب همین مجلس عمل کرده است. نمایندگان مجلس به درستی نسبت به وضعیت نقدینگی و اثر آن بر بازار دارایی‌ها نگران هستند؛ اما برخی از آنان از یاد برده‌اند که با تبصره‌های گنجانده در بودجه با هدف استمهال معوقات بانکی چگونه زمینه‌ساز فشار به منابع بانکی و افزایش اضافه‌برداشت‌ها شده‌اند. البته دولت و تیم اقتصادی در وضعیت کنونی تقصیر دارند؛ اما به سهم خود، نمی‌توان همه سهم را به گردن یک قوه یا یک نهاد گذاشت. در وضعیت کنونی همه مقصر هستیم، البته با سهم متفاوت...

تحلیل سیاسی هفته

● زنجیره‌ای از مسائل و مشکلات، اعم از فشارهای بین‌المللی، بی‌تدبیری‌های اقتصادی و فشارهای برخی جریان‌های فرصت‌طلب داخلی باعث ایجاد تنش کم‌سابقه‌ای در روند حرکت چرخه اقتصادی کشور شده که تأثیرات آن کاملا ملموس و استرس‌آفرین است. در چنین فضایی، عقل جمعی و منافع ملی ایجاب می‌کند که همه آحاد مردم دست به دست هم داده و دولت را در خروج از این دست‌اندازهای اقتصادی کمک کنند؛ ولی متأسفانه مشاهده می‌شود که برخی رسانه‌ها، تریبون‌ها و اشخاص انتقام‌جو و کسانی که عملا با عملکرد مخرب‌شان در عدم اجرای برجام مسئول ایجاد وضعیت کنونی کشور هستند، علیه دولت و نظام اجرایی کشور دست به کار شده و از یک سو با دادن خوراک تبلیغاتی به دشمن و از سوی دیگر با بازتاب‌دادن به تبلیغات شوم آنان درصدد بهره‌گیری از اوضاع نابسامان فعلی هستند، غافل از آنکه با گل‌آلودکردن آب و ایجاد جنگ روانی علیه دولتی که هیچ‌کس مدعی بی‌عیب‌ونقص‌بودن آن نیست، اوضاع به نفع آنان تغییر نخواهد کرد که هیچ، بلکه دشمن نیز دقیقا در انتظار عملکرد آنان در قالب اپوزیسیون و زدن برچسب ناکارآمدی به دولت توسط همین جریان‌های داخلی است.

قطع دست یا دست‌دادن با خرمگس؟!

● **محمد صرفی:** قبل از هر چیز باید توجه داشت که عربده هفته گذشته و لبخند این هفته ترامپ، بیش از آنکه مربوط به دیپلماسی و راهبرد دولت وی در رابطه با ایران باشد، ناشی از شرایط سخت و دشوار رئیس‌جمهور آمریکا در صحنه داخلی این کشور است... فشار و تحریم‌های آمریکا، مانند مگس‌های مزاحم هستند که دور و بر زخم‌های ایران می‌پلکند. زخم‌هایی مانند وابستگی اقتصاد به نفت و وابستگی تبادلات تجاری کشور به دلار و... . هیچ آدم عاقلی از مزاحمت مگس‌ها استقبال نمی‌کند اما چاره این مزاحمت چیست؟ خنثی‌کردن تحریم و دورزدن آن راه‌حلی واجب اما میان‌مدت است. راه‌حل قطعی و ریشه‌ای، درمان و معالجه زخم‌هاست. هرچند درمان برخی زخم‌های مزمن نیاز به جراحی داشته باشد و صدالبته که جراحی درد و خونریزی نیز دارد. اما عده‌ای راه‌حل دیگری ارائه می‌کنند و می‌گویند برای خلاص‌شدن از شر مگس‌ها باید مذاکره کرد! ذات مگس ایجاد مزاحمت است. چه امتیازی می‌توان به آن داد تا دنبال کارش برود و دست از مزاحمت بردارد؟!.. اگر هم کسی بگوید راه‌حل مشکلات کار و تلاش و ایستادن روی پای خود است، انگ می‌خورد که بله! اینها کاسب تحریم هستند و می‌خواهند دور کشور را دیوار بکشند و ما در جهان منزوی باشیم. ایستادن روی پای خود یعنی اینکه بادکنک و آدامس و خودکار و دمپایی و سنگ‌پا و هزارویک قلم کالای دیگر را وارد و هزاران هزار کارگر را بی‌کار نکنیم. آنکه دلار دولتی می‌گیرد و کالا وارد می‌کند و با نرخ آزاد در بازار می‌فروشد، باید هم مخالف اقتصاد مقاومتی باشد و علیه آن شانتاژ کند. چرا مردم نباید بدانند این دلارها را چه کسانی و طبق کدام ضوابط می‌گیرند؟ البته شفافیت واقعی با کنارزدن گوشه‌ای از ماجرا و سروصدای توخالی فرق دارد.

politics@sharghdaily.ir

حجت‌الاسلام علم‌الهدی در نماز جمعه مشهد خطاب به مردم:

به صحنه بیایید

از حرم امام رضا (ع)، از تریبون نماز جمعه رو به مردمی که گوش سپرده بودند، گفت که به صحنه بیایید! این فراخوان سیداحمد علم‌الهدی، نماینده ولی‌فقیه و امام‌جمعه شهر مشهد، بود. او روز گذشته در خطبه‌های نماز جمعه از مردم خواست تماشاچی نباشند و به صحنه بیایند، اما نه آن‌طور که جاسوسان آمریکایی می‌خواهند تا آنها را در برابر نظام قرار دهند. به گزارش ایلنا، او با طرح این سؤال که در وضعیتی که امروز در کشور داریم باید چه کنیم؟ بیان کرد: وضعیت نابسامان اقتصادی و معیشتی یک واقعیت انکارپذیر است. مردم ما هرچه آسیب‌پذیرتر و فقیرتر باشند، این وضعیت را بیشتر درک می‌کنند. یک عده قلیل به جان ارز و طلا افتاده‌اند و می‌خواهند این ثروت را به خارج از کشور ببرند. اینها پیاده‌نظام آمریکا و غرب بوده و عامل آمریکا هستند. حجت‌الاسلام علم‌الهدی با بیان اینکه متأسفانه دولت و مجلس تماشاچی شده‌اند، یادآور شد: دولت و مجلس یک اقدام سریع و قاطعی که باید انجام دهند، انجام نمی‌دهند. البته این آقایان سه طرح چندفوریتی برای حل مشکلات دارند، ولی طرحی که در درازمدت مشکلات را برطرف کند به‌غیر از اینی است که مردم گرفتار شام و ناهار خود هستند. علم‌الهدی با بیان اینکه ما حرکت انقلابی از مجلس و دولت می‌خواهیم، عنوان کرد: آنها نباید تماشاچی وضع مردم باشند که مردم شب بخوابند و صبح ببینند آب‌خوردنشان دوبرابر شده است. مردم در برابر یک عده زالوصفت که سبد کالا را بر محور طلا قرار داده‌اند، پرپر می‌شوند. او اضافه کرد: وقتی اینها تماشاچی شدند، شما مردم باید به صحنه بیایید؛ نه آن‌جور که جاسوس‌های آمریکایی با فراخوان می‌خواهند تا از این فرصت استفاده کرده و شما را در برابر نظام قرار دهند. این نظام بر خون بچه‌های شما بنا شده است. عده‌ای فرصت‌طلب هم فکر می‌کنند موجی برای بازگشت به قدرت برای آنها بلند شده، درحالی‌که مقداری از این نابسامانی ریشه در مدیریت نابکارانه خود آنها دارد.

مردم به صحنه اقدام و عمل بیایند

امام‌جمعه مشهد خطاب به مردم گفت: شما به صحنه اقدام و عمل بیایید. در روزهای آخر حکومت شاه، شاه یک توطئه کرد و آن ایام در مشهد نبودم، بلکه در مسجدی در تهران بودم. این مسجد در محله‌ای فقیرنشین بود. جوانان محله فروشگاهی ایجاد کرده و کالاهای اساسی را جمع‌آوری کردند و نیمه‌قیمت به مردم فقیر می‌فروختند و نفت می‌بردند و به مردم سوخت‌رسانی می‌کردند. علم‌الهدی ادامه داد: آمریکا می‌خواهد مردم به معیشت خود مشغول شوند. مشکل ما در فقرای دست‌به‌دهان، در قشر کارگر و آسیب‌پذیر است که با ماهی یک‌میلیون می‌خواهند، عائله پنج‌نفره را مدیریت کنند. او افزود: امروز ما بسیج داریم، دلاوران بسیج ما در صحنه هستند، جریان‌های حزب‌الله در صحنه هستند، به این شکل اقدام علمیاتی کنند و قشر مستضعف را از چنگال پولداری که سبد کالا را در محور طلا قرار داده، نجات دهند. بسیج، جوانان و نیروهای حزب‌اللهی ما اگر این اقدامات را بکنند، مسلما مشکل خانواده‌های فقیر حل نمی‌شود. امیدواریم ان‌شاءالله همان‌طوری که ۴۰ سال توطئه‌های دشمن را لگدمال کردیم، مقتدرانه آمریکایی که امروز زبون‌تر و ضعیف‌تر و خوارتر در دنیاست را پاسخ دهیم.

تجمعات دی‌ماه ۹۶

هفتم دی‌ماه ۹۶ بود که مردم مشهد که برخی از آنها مال‌باختگان مؤسسات مالی و اعتباری بودند، با فراخوان‌های تلگرامی به تجمع و اعتراض در برابر شهرداری مشهد دعوت شدند و بعد هم سایر مردم معترض به آنها پیوستند. شعارها اگرچه در ابتدا ضددولتی و در اعتراض به شرایط اقتصادی بود، اما کم‌کم وجهه‌های دیگری به خود گرفت. این تجمع اگرچه با حضور پلیس متفرق شد، اما سرآغازی بود بر تجمعاتی که به‌طور پراکنده در سایر نقاط کشور هم به وقوع پیوست و در سایر استان‌ها، از جمله اصفهان، کرمانشاه، قم، قزوین، خوزستان و تهران هم تجمعات اعتراضی برگزار شد. دیگر بحث سپرده‌گذاران مطرح نبود. تجمع‌کنندگان را افرادی خشمگین تشکیل می‌دادند که اعتراض از وضع معیشتی را به مسائل دیگری، از جمله آزادی‌های اجتماعی و سیاسی هم بسط دادند و با حضور نیروهای انتظامی و تلاش برای حفظ امنیت، هم شعارها تندتر و هم برخوردها بیشتر شد.

تجمع «خودجوش» شماری از طلاب پس از نماز جمعه مشهد

فارس: طلاب و روحانیون مشهدی روز گذشته پس از مراسم نماز جمعه در باب‌الجواد به منظور حمایت از مواضع مراجع تقلید نسبت به وضعیت اقتصادی مردم تجمع کردند. نماینده طلاب و روحانیون تجمع‌کننده با اشاره به اینکه این تجمع به‌صورت خودجوش برگزار شده، گفت: «معتقد هستیم اگر دولت، مجلس و دستگاه قضائی به وظایفشان عمل کنند زمینه‌ای برای سوءاستفاده و بهره‌برداری‌های خارجی و منافقین داخلی وجود ندارد، در واقع این تجمع انعکاس صدای مرجعیت نسبت به حقوق ملت است». حاضران در این تجمع شعارهایی مانند «دغدغه روحانیت درد و غم مردم است»، «غصه روحانیت، عدالت، معیشت»، «شعار هر ایرانی، مرگ بر گرانی»، «غارتگر بیت‌المال، اعدام باید گردد»، «مجلس بی‌تحرک، استیضاح استیضاح»، «وزیر بی‌کفایت، نمی‌خوایم نمی‌خوایم»، «قاضی بی‌شجاعت، نمی‌خوایم نمی‌خوایم»، «مطالبات مردم، شعار روحانیت»، «شعار هر روحانی، مرگ بر بی‌کاری» و «مطالبات ملت، شعار روحانیت» سر دادند.

دعوت از سوی مراجع ناشناخته

حجت‌الاسلام احمد علم‌الهدی هشتم دی ماه سال ۹۶ در اولین واکنش خود به اعتراضات مشهد، در خطبه‌های نماز جمعه گفته بود: «مطالبات مردم هم در مسئله مقابله با گرانی و تأمین هستی‌شان در مال‌باختگی، مطالبات به‌حق است بدون چون‌وچرا. مردم حق دارند مطالبه کنند و بخواهند، عزیزان مسئول ما به مطالبات مردم توجه کنند که کارد به استخوانشان نرسد که بیایند وسط خیابان فریاد بزنند». البته در همان روز هم «اسحاق جهانگیری» معاون اول رئیس‌جمهوری به اتفاقات یکی، دو روز قبلش واکنش نشان داد و گفت: «مسائل اقتصادی بهانه برخی مسائل شده است. در پشت پرده مسائل دیگری مطرح است. کسانی که بانی برخی اقدامات علیه دولت شده‌اند، بدانند دود اقدامات آنها به چشم خودشان می‌رود. وقتی حرکت سیاسی در خیابان شروع می‌شود، دیگران بر آن سوار می‌شوند و کسانی که آن حرکت را شروع کردند، پایان‌دهنده آن نیستند». حجت‌الاسلام علم‌الهدی هم همان روز در دیدار با تشکل‌های دانشجویی و فعالان فرهنگی شهرستان سبزوار گفته بود: «مرجعی که از منظر مراجع نظامی و انتظامی ناشناخته است، از مال‌باختگان مؤسسه‌های مالی و معترضان به مشکل گرانی دعوت به اجتماع کرد و حال آنکه برای این برنامه مجوزی صادر نشده بود. برخی از مردم برای بیان مطالبات خود در آن جمع حضور یافتند اما به ناگاه در اجتماع چندصدنفری آنان، گروهی معدود که شمارشان از ۵۰ نفر نمی‌گذشت، شعارهای انحرافی و هنجارشکنانه سر دادند. در چنین شرایطی اگر دستگاه‌های امنیتی و انتظامی آشوبگران را به حال خود رها کنند، دشمنان با انتشار فیلم و عکس در رسانه‌های خود بیان خواهند کرد که نظام جمهوری اسلامی در مشهد پایگاه انقلابی خود را از دست داده است. البته مردم همواره می‌توانند به‌طور قانونی مشکلات خود را مطرح و از طریق تجمع، مطالبات به‌حق خود را بیان کنند و به نتیجه برسانند. همچنان که کارگران و دیگر گروه‌های صنفی بارها با این روش مشکلات خود را بیان و برطرف کرده‌اند. در اتفاقات پنجشنبه مشهد، اشکال بر مردمی وارد است که برای بیان مطالبات به‌حق خود، دعوت مرجعی ناشناس را پذیرفته و به خیابان آمدند».

نامه به شمخانی

دهم دی ماه اما برخی کانال‌ها شایعه‌ای را از قول غلامحسین کرباسچی مطرح کردند. نقل‌قولی که اذعان داشت دبیر شورای عالی امنیت ملی یعنی دریابان شمخانی، حجت‌الاسلام علم‌الهدی را احضار و به او اعتراض کرده است.

ادامه در صفحه ۱۵

روزنه

مرتضی مبلغ: اعتراضات به معنای عبور از اصلاح‌طلبی نیست

● **امتداد:** مرتضی مبلغ، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت و معاون اسبق سیاسی و امنیتی وزارت کشور دولت اصلاحات به تبیین موضوع گسترش اعتراضات مردمی در شهرها پرداخت.

مبلغ با اشاره به انواع اعتراضات اظهار کرد: در هر اعتراضی طبعا عواملی که صاحب منافع مشخصی هستند، وارد شده و سعی بر بهره‌برداری از اعتراضات می‌کنند. متأسفانه مشکل ما در کشور در نوع مواجهه با اعتراضات به این صورت است که همه اعتراضات را با هر جنس و انگیزه‌ای به عوامل بیرونی ربط می‌دهند که این مسئله عموما کارساز نیست.

مبلغ یادآور شد: مثلا در اعتراضات دی‌ماه سال گذشته، همین اتفاق رخ داد که البته پس از آن همه پذیرفتند که ریشه مردمی آغازگر این کنش بود و نیز عوامل بیرونی نه در ابتدا که بعدها سوار بر موج آن شدند.

معاون اسبق سیاسی وزارت کشور دولت اصلاحات همچنین ضمن اشاره به استانداردهای دوگانه در برخورد با مقوله اعتراض در کشور اظهار کرد: متأسفانه در برهه کنونی شاهد مواجهه دوگانه قانونی با اعتراضات هستیم که در نهایت منجر به انباشت بی‌اعتمادی در جامعه خواهد شد.

وی افزود: به این صورت که برخی در این جامعه بدون هیچ مجوزی در مناسبات مختلف آزادانه اعتراض و تجمع می‌کنند، برخی اساسا پی اخذ مجوز نمی‌روند و برخی دیگر نیز برای اخذ مجوز تجمع و اعتراض باید هفت خان را بگذرانند که همه این دوگانگی‌ها در نهایت خروجی‌ای بهتر از سلب اعتماد عمومی نخواهد داشت.

عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت گفت: از دیگر خروجی‌ها گسترش بی‌اعتمادی در جامعه، شیفت اعتراضات صنفی به اعتراضات سیاسی و رادیکال است که شکل مدنی آن را کم‌رنگ می‌کند. همچنین از دیگر عوامل تأثیرگذار در بی‌اعتمادی، برخورد امنیتی با اعتراضات مدنی و سیاسی است که می‌تواند در صورت تشدید به گسست اجتماعی منجر شود.

فضای سیاسی یا امنیتی

مبلغ در بخش دیگری از سخنان خود تصریح کرد: در مواجهه با اعتراضات، اگر رویکرد حاکمیت، سیاسی و نه امنیتی باشد، در صورت تداوم و پایداری این فضا، از اغتشاش و هرج‌ومرج در اعتراضات ممانعت مدنی به وجود خواهد آمد. در مقابل نیز به محض امنیتی‌شدن فضا می‌بینیم که رنگ‌وبوی خشونت در کلیت ماجرا پدیدار می‌شود و باید نسبت به این مهم هوشیار بود.

تقسیم‌بندی دوگانه

او تقسیم‌بندی‌های خودساخته و برخورد دوگانه را از دیگر آفات مواجهه با اعتراضات مردمی برشمرد و خاطرنشان کرد: تقسیم‌بندی معترضان به دو دسته، از دیگر مسائلی است که می‌تواند بی‌اعتمادی را در جامعه تکثیر کند. اینکه بخواهیم از کنار نوعی از اعتراضات با ملاطفت عبور کرده و در مقابل با برخی از اعتراضات به شکلی رادیکال برخورد کنیم، می‌تواند در تارومارکردن سرمایه اعتماد عمومی تأثیرگذار باشد.

این فعال سیاسی اصلاح‌طلب تأکید کرد: در مواجهه با اعتراضات، از سویی مأموران باید با مدیریت رفتار خود و پرهیز از خشونت با معترضان برخورد کنند و از سوی دیگر، مسئولان نیز ضمن گفت‌وگو با مردم، نسبت به اقناع افکار عمومی ملتهب معترضان اراده داشته باشند.

مبلغ با اشاره‌ای به مسئله آشتی ملی تأکید کرد: اگر خدای ناخواسته، کشور دچار بحران و آسیب جدی شود، شاهد نوعی سکته و توقف در روند توسعه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خواهیم بود که البته در کنار آن نباید از مسائل تجزیه‌طلبی عده‌ای قلیل غافل بود. اتفاقا این مسئله به هیچ عنوان مورد توجه برخی برانداز نیست و اصلاح‌طلبان با نگاه ملی که به مسائل کشور دارند، به خوبی آن را دریافته و وارد بازی این جریان نخواهند شد.

این فعال سیاسی اصلاح‌طلب همچنین ضمن اشاره به نوع مطالبات و اعتراضات مردمی و اینکه برخی شعار پایان اصولگرایی و اصلاح‌طلبی را سر داده‌اند، تصریح کرد: با درنظرگرفتن همه مطالبات عمومی باید گفت که مردم مطالبات اصلاح‌طلبانه خود را دارند و این طیف اعتراضات به این معنا نیست که از اصلاح‌طلبی عبور کرده باشند. البته اصلاح‌طلبان بر این باورند که ورود کشور به نقطه بحرانی، به معنای عام، «ایران» را تهدید خواهد کرد و تنها راه برون‌رفت از انسداد، گفت‌وگو و آشتی ملی در تمام سطوح جامعه است.

مبلغ عنوان کرد: ما بر این باور هستیم که گفت‌وگو با مردم باید به شکل مستمر و از طریق رسانه‌ها و از تریبون احزاب صورت بگیرد و عموم در جریان روند مناسبات گوناگون قرار بگیرند.

بسترهای فساد ارز دولتی و راهکار «کوپن الکترونیک»

ادامه از صفحه ۱

تبادل سهمیه ارزی: امکان دارد دو دارنده سهمیه ارز دولتی با یکدیگر تبانی کرده و یکی سهمیه دیگری را خریداری کند. مثلا یک نفر می‌تواند سه‌میلیون دلار شکر و دیگری میتواند سه‌میلیون دلار ذرت وارد کند. احتمال دارد واردکننده ذرت سهمیه خود را به واردکننده شکر بفروشد و با تقلب، شکری بیش از میزان برنامه‌ریزی شده وارد کند و ذرت وارد کشور نشود. **این حالات در جدول پایان یادداشت نشان داده شده است.** دولت نمی‌تواند با این مجاری بزرگ فساد به آسانی مقابله کند. قبل از هر راهکاری باید پذیرفت که شمول ارز دولتی به حداقل ممکن کاهش یابد. تجارب بین‌المللی و بررسی‌های انجام‌شده در ایران نشان می‌دهد دو راهکار برای مقابله با فساد در توزیع ارز دولتی وجود دارد:

اجرای برنامه فاکتور الکترونیکی: از سال ۱۳۹۰ با شروع تحریم مسئولان وقت برای مقابله با این فساد ابزاری با عنوان فاکتور الکترونیکی طراحی کردند. این ابزار در کشورهای دیگر به‌عنوان سازوکاری برای اخذ مالیات به‌ویژه مالیات بر ارزش افزوده طراحی شده است. فاکتور الکترونیکی یک ابزار مهم برای سیاست‌گذاری صحیح اقتصادی است که متأسفانه تاکنون در ایران فراگیر نشده است. در این روش، کالاهای مشمول ارز دولتی در زنجیره مبادلات رصد می‌شوند. به‌طور مثال، تخصیص ارز به واردکننده کنجاله، ورود آن به گمرک، عرضه آن در بورس کالا، توزیع آن به تولیدکننده مرغ، فروش مرغ به کشتارگاه‌ها و توزیع به خرده‌فروش در فاکتور الکترونیکی ثبت می‌شود. اگر فاکتور الکترونیکی برای کالاهایی که مشمول ارز دولتی می‌شوند، ازجمله کالاهای اساسی، اجرائی شود، تأمین کالاهای اساسی با اطمینان بیشتری دست مردم خواهد رسید و مشکلات پنج‌گانه یادشده به‌شدت کاهش می‌یابد. وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدامات مهمی برای تحقق فاکتور الکترونیکی صورت داده‌اند؛ اما این ابزار تنها برای محصولات پتروشیمی اجرائی شده است و تاکنون برای کالاهای اساسی به اجرا درنیامده است.

کارت اعتباری: برای توضیح این روش به ثبت اطلاعات موبایل توجه کنید. از آنجا که هر موبایل باید هنگام خرید ثبت شود، وزارت ارتباطات با مقایسه ارز دولتی برای واردات موبایل با تعداد موبایل‌های فروخته‌شده به این نکته دست یافت که دولت ارز را برای واردات صد هزار موبایل داده، اما هنوز موبایلی به مردم فروخته نشده است. این روش را می‌توان به همه کالاهای وارداتی و حتی مواد اولیه تعمیم داد. در این روش، اطلاعات کالاهای مشمول ارز دولتی در نقطه پایانی ثبت می‌شود و می‌توان از دریافت کالا هنگام خرید نهایی اطمینان یافت. این روش همان روش توزیع سبد کالا از سال ۱۳۹۳ در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است که با کار کارشناسی دقیق و جلسات متعدد با دستور و حضور دکتر ربیعی، به سرانجام رسید و پس از تجربه ناموفق توزیع کالا در ابتدای دولت روحانی، شیوه توزیع سبد کالا تغییر یافت. در روش جدید، اطلاعات لازم روی کارت بانکی طراحی می‌شود و فرد می‌تواند با رجوع به فروشگاه‌ها، کالاهای مورد نیاز را تهیه کند. در روش کارت اعتباری، اطلاعات کدملی خریدار، کد تولیدکننده، کد کالاهای عرضه‌شده و کد فروشنده در سامانه اطلاعاتی شبکه شتاب و سامانه‌های متصل به آن ثبت می‌شود. این روش را می‌توان در شرایط سهمیه‌بندی و بدون سهمیه‌بندی نیز اجرا کرد. به‌طور مثال، فرض کنید دولت می‌خواهد اطمینان یابد مرغ با قیمت کیلویی هفت هزار تومان به دست مصرف‌کننده برسد و محدودیتی در میزان خرید وجود ندارد، این روش به دولت اطمینان می‌دهد که عرضه مرغ با قیمت تثبیتی به دست مصرف‌کننده خواهد رسید. در زمانی که دولت تصمیم می‌گیرد به هر فرد سهمیه خاصی بدهد، کارت اعتباری در حکم «کوپن الکترونیکی» خواهد بود. در این روش، میزان ارز تخصیص‌یافته به واردکننده با میزان کالای نهایی تحویلی به مردم مقایسه می‌شود و امکان خروج ارز دولتی به بازار آزاد منتفی می‌شود. دولت می‌تواند برای مقابله با فساد هرچه سریع‌تر یکی از این دو روش را اجرائی کند. مزیت روش دوم به اول؛ یعنی کارت اعتباری به فاکتور الکترونیکی، سرعت اجرای آن است. علاوه بر این، مداخله دولت در تأمین کالای اساسی را می‌توان به حداقل رساند و از عرضه کالا به مردم اطمینان یافت. ایده کارشناسان وزارت رفاه به شکلی پیاده‌سازی شده که خوشبختانه می‌توان از کارت‌های معمول بانکی برای اجرای این طرح استفاده کرد و کارت اعتباری از همان زیرساختی که در بانک مرکزی و فروشگاه وجود دارد، استفاده می‌کند و نیازی به زیرساخت جدید نخواهد بود. سرعت اجرای روش دوم بسیار بیشتر است و دو تا سه ماهه می‌توان آن را اجرائی کرد. باید تأکید کرد تا زمانی که یکی از دو روش فوق (فاکتور الکترونیکی یا کارت اعتباری) در کشور اجرا نشود، فساد در توزیع ارز دولتی اجتناب‌ناپذیر است. اگر دولت نمی‌تواند فساد در توزیع ارز دولتی را کنترل کند، هرچند تک‌نرخی‌شدن ارز می‌تواند پیامدهای سنگینی برای کشور داشته باشد، اما به وضعیت موجود ارجح است. فساد گسترده در توزیع ارز دولتی چند پیامد مشخص دارد: بسیاری از افراد برای دستیابی به این رانت بزرگ، منابع خود را به سوی بازار ارز سرازیر می‌کنند و نرخ ارز افزایش می یابد. اتلاف گسترده منابع عمومی را موجب می‌شود و بدتر از همه اعتماد مردم و حاکمیت را آسیب‌پذیر می‌کند.این وضعیت هزینه‌های سنگینی بر اقتصادو نظام اجتماعی و سیاسی وارد خواهد کرد؛ نه‌تنها معیشت بلکه امنیت کشور در گرو مقابله با این فساد گسترده است.

ردیف	مسئله	توضیحات	پیامد
۱	دریافت ارز، عدم واردات کالا، فروش ارز در بازار آزاد	یکی از تخلفات رایج بازرگانان در سال‌های گذشته که با راه‌اندازی سامانه‌های اطلاعاتی در وزارت صمت و گمرک از میزان آن کاسته شده، دریافت ارز از دولت به‌واسطه سندسازی‌های صوری و واردنکردن کالا است. در این شرایط واردکننده یا بازرگان ارز حاصل از واردات را در بازار آزاد به فروش می‌رساند. درحال‌حاضر که شرایط اقتصادی و بازار مساعد نیست، بسیاری از اصناف مانند صرافی‌ها و به‌ویژه صرافی‌های غیرمجاز، شرکت‌های واردکننده و برخی از افراد سودجو تخلف مذکور را مرتکب می‌شوند.	تأمین‌نشدن کالاهای موردنیاز برهم‌خوردن تعادل در بازار ارز به‌واسطه ورود ارزهای فاقد شناسنامه (این ارزها به واردات تخصیص داده شده‌اند ولی وارد بازار می‌شوند و منشأ آن مشخص نیست.)
۲	دریافت ارز، عدم واردات کالا به میزان اظهارشده	واردکننده پس از انجام ثبت سفارش، دریافت گواهی ثبت آماری و کد تخصیص ارز، اقدام به دریافت ارز می‌کند. اما در زمان تکمیل اظهارنامه گمرکی، کالا متناسب با میزان ثبت سفارش‌شده را اظهار نکرده و متعاقبا متناسب با آن اقدام به واردات کالا نمی‌کند. در این حالت یا فروشنده خارجی به تعهدات خود عمل نکرده یا بخشی از کالا در زمان حمل و انبارداری از بین رفته است و یا واردکننده با قصد تخلف اقدام به واردات کالا به میزانی کمتر از میزان اظهارشده می‌کند.	تأمین‌نشدن کالاهای موردنیاز بازار با وجود تأمین ارز به میزان کافی فروش ارز دولتی به قیمت آزاد در بازار
۳	دریافت کد تخصیص ارز، صلح‌کردن با واردکنندگان دیگر و واردات کالاهای دیگر	واردکننده باید پس از انجام ثبت سفارش، درخواست دریافت ارز به بانک مرکزی یا سازمان متناظر خود نظیر وزارت صمت یا سازمان غذا و دارو ارائه کند. این سازمان‌ها با توجه به اولویت‌های تعیین‌شده، به میزانی که امکان آن وجود داشته باشد، اقدام به تخصیص ارز می‌کنند و گواهی ثبت آماری را برای متقاضی ایجاد می‌کنند. این گواهی باید در مرکز مبادلات ارزی بانک مرکزی تأیید شود تا به واردکننده کد تخصیص ارز اعطا کنند. پس از این فرایند، متقاضی باید ضمن مراجعه به بانک عامل خود و تکمیل وجه ریالی، ارز خود را دریافت و اقدام به واردات کند. برخی از متقاضیان یا واردکنندگان در این فرایند با واردکننده دیگر صلح کرده و ارز دریافتی خود را با دریافت مبلغی به دیگری واگذار می‌کنند.	عدم واردات کالای تعیین‌شده و اولویت‌گذاری‌شده
۴	دریافت ارز، تولید به‌همراه یارانه، عرضه کالا با قیمت بازار آزاد و فاقد یارانه	با توجه به اینکه دولت مکانیسم نظارتی سیستمی و یکپارچه بر زنجیره تأمین، تولید، توزیع و عرضه ندارد، نمی‌توان در بازار از عرضه‌کننده پرسید که این کالا با ارز دولتی تولید شده یا ارز آزاد به آن اختصاص داده شده است. در این شرایط بسیاری از تولیدکنندگان اقدام به عرضه کالا به قیمت‌های آزاد می‌کنند.	نارضایتی عمومی به واسطه افزایش قیمت‌ها در شرایطی که ارز موردنیاز و یارانه‌های متناظر به تولیدکننده یا واردکننده اعطا شده است
۵	دریافت ارز، فروش نهاده‌های تولید و عدم استفاده در فرایند تولید	در این حالت واردکننده ارز را دریافت می‌کند و با استفاده از آن اقدام به واردات نهاده‌های تولید می‌کند. با توجه به اینکه تولیدکننده در بازار کنونی نیازمند نقدینگی است، سریعا خوراک دام و طیور را در بازار آزاد به فروش می‌رساند و نقدینگی خود را تأمین می‌کند. در سال‌های اخیر با این تخلف به‌تکرار مواجه بوده‌ایم که دولت و بانک مرکزی ارز لازم برای واردات نیازمندی‌های تولیدکننده را فراهم کرده‌اند؛ اما در بازار به میزان پیش‌بینی‌شده کالا موجود نبوده است. در این شرایط برای تأمین کالاهای موردنیاز بازار، مجبور به واردات مستقیم کالا شده‌ایم و به‌طور مضاعف ارز تخصیص داده‌ایم.	عدم تولید کالا به‌واسطه وجودنداشتن نهاده‌های تولید برهم‌خوردن تعادل بازار نهاده‌های تولید و ایجاد بازار سیاه (نمونه این معضل، فروش کاغذ یارانه‌ای توسط برخی ناشران در بازار آزاد است.)